

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 10. oktobra 1996 ☆ številka 47 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

V skladu z 10. in 16. členom Statuta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

sklicujem

IZREDNO KONFERENCO ZVEZE SVOBODNIH SINDIKATOV SLOVENIJE, RAZŠIRJENO S SINDIKALNIMI ZAUPNIKI IN ČLANI.

IZREDNA KONFERENCA BO V TOREK, 15. OKTOBRA 1996 OB
11. URI V DVORANI KINA VIČ V LJUBLJANI, TRG MDB 6.

Tema izredne konference:

OCENA URESNIČEVANJA STALIŠČ 3. IZREDNE
KONFERENCE ZSSS IN SKLEPI ZA NADALJNJE
AKTIVNOSTI ZVEZE SVOBODNIH SINDIKATOV
SLOVENIJE.

mag. Dušan Semolič,
PRESEDNIK ZSSS

Dušan Semolič

stran 3

KOLEKTIVNO NEDOGOVARJANJE

JE BIL DRNOVŠEK RES FASADA

stran 7

POVPREČNE PLAČE V ŠTEVILNIH GOSPODARSKIH PANOGAH DELAVCEM NE ZADOŠČAJO ZA POKRIVANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

Delavci Peka (začasno) zmagali

Sreda, 14⁰⁰

Tako turobno podobo je v torek ob 13. uri kazal vhod v tovarno Peko v Trzinu.

Ker je Gorenjska banka prek sodišča vodstvu Peka prepovedala uporabljati premoženje, je njegov direktor Andrej Ferčej ob dvanajsti uri delavce poslal domov.

Ta ukrep, s katerim sta se strinjala oba v podjetju organizirana sindikata, je že v večernih urah dal sadove. Na pogovorih, ki so potekali na vladnih ministrstvih, je namreč direktor Gorenjske banke Zmago Kavčič popustil toliko, da se je Pekovo vodstvo odločilo za nadaljevanje prekinjene proizvodnje.

Ob sodelovanju ministrov Metoda Dragonje in Antona Ropa sta se Kavčič in Ferčej dogovorila, da bo Pekovo poslovanje odslej potekalo prek Peka Trgovine, d. o. o., ne pa Peka Trada, ki nima nobene solidarnostne odgovornosti. V zameno za to bo Gorenjska banka umaknila akcepte za Peko Trgovino in Peko PGP. Kot nam je povedal predsednik Pekovega Svobodnega sindikata **Anton Rozman**, bodo morali v podjetju do konca novembra urediti tudi kadrovske zadeve. Glede na obseg proizvodnje in stroške je napovedanih 450 presežnih delavcev. Nepotrebne delavce vodstvo po svoji presoji že prerazporeja v Peko, d. d., kjer bodo počakali na razplet. Večinoma gre za režijske delavce iz Trziča, pa tudi za 50 delavcev iz Trbovelj in tri iz Benedikta. Potrebno bo tudi ekipiranje vodstva, saj sedanje sanaciji ni kos.

Rozman pravi, da delavci te dni niso izražali le ogorčenja nad banko, ampak tudi nad državo, saj preganja le majhne tatiče. Tistim, ki pripravijo veliko družbeno premoženje, pa noče stopiti na prste.

Sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije je vlado in druge že več let opozarjal, da bo v Peku prišlo do najhujšega. Ko se je letos spomladi zaostri v Planiki, so o nevarnosti za dejavnost in Peko opozorili tudi predsednika vlade. Republiški odbor sindikata in sindikat Peka sta po Rozmanovih besedah besedah zahtevala izboljšanje pogojev poslovanja za obutveno dejavnost. Opozarjala sta tudi na nerešeno vprašanje premoženja v republikah bivše države. Peko je tam izgubil kar 54 milijonov mark. Kredite za nekatere naložbe v Srbiji in drugih bivših republikah odplačuje še zdaj. Politika zanje očitno ni imela pravega poslušala, pravi Rozman.

Rozman verjame, da bodo bankirji spremenili politiko do Peka. Del posojil bodo verjetno odpisali, del pa spremenili v kapitalske vloške. V najtežjih časih so jim banke namreč posojale denar kar po R + 38. Zaposleni se jezijo tudi zaradi tega, ker sta bivša prva moža Peka, ki sta podjetje pripeljala v sedanje težave, zdaj na varnem: prvi na gospodarski zbornici, drugi pa v Gorenjski banki.

S sporazumom med Gorenjsko banko in Ferčejem pa Anton Rozman ni povsem zadovoljen, saj ne zagotavlja izplačila septembrske plače, letošnjega regresa in še nekaterih dolgov podjetja do zaposlenih. Če plače ne bo, bo sindikatu stavka vsiljena, je dejal.

Franček Kavčič

10. oktobra 1996

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	oktober 1996
- cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrina (od 26. 7. 96 dalje)	24,84
3. Ločeno življenje	47.760,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.940,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje maj-julij 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 76.445 SIT.

1. Jubilejne nagrade

- za 10 let	38.223,00
- za 20 let	57.334,00
- za 30 let	76.445,00

2. Nagrada ob upokojitvi

229.335,00

3. Solidarnostne pomoči

76.445,00

Vir: Zavod RS za statistiko

Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omožga to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki

V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:

1. Minimalna plača za mesec oktober, november in december 1996 55.061 SIT

2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje maj-julij znaša 119.401 SIT

Strokovna služba ZSSS

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat delavcev trgovine

Izhodiščne plače za trgovsko dejavnost za obdobje oktober - december 1996

Na osnovi tretjega odstavka 36. člena Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije ter 1. odstavka 4. člena Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 so izhodiščne plače za obdobje OKTOBER - DECEMBER 1996 naslednje:

Tarifni razred	Razmerje	Izhodiščna bruto plača v SIT za polni delovni čas
I. enostavna dela	1,00	47.920
II. manj enostavna dela	1,10	52.712
III. srednje zahtevna dela	1,23	58.942
IV. zahtevna dela	1,37	65.651
V. bolj zahtevna dela	1,55	74.277
VI. zelo zahtevna dela	1,85	88.653
VII. visoko zahtevna dela	2,10	100.633
VIII. najbolj zahtevna dela	2,50	119.802
IX. najbolj pomembna najbolj zahtevna dela	3,00	143.761

Sandi Bartol, sekretar

Sindikat delavcev gostinstva in turizma

Novo vrednosti izhodiščne bruto plače

Izhodiščne plače za obdobje oktober-december 1996 so določene na osnovi 4. člena Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Uradni list RS, št. 34/96) in določil KP dejavnosti gostinstva in turizma. Za obdobje oktober-december 1996 so za 0,9 odstotka višje od prejšnjega tromesečja in znašajo:

Tarifni razredi	Relativna razmerja	Izhodiščne bruto plače v SIT za poln delovni čas
I. enostavna dela	1,00	49.545
II. manj zahtevna dela	1,10	54.499
III. srednje zahtevna dela	1,23	60.941
IV. zahtevna dela	1,37	67.876
V. bolj zahtevna dela	1,55	76.795
VI. zelo zahtevna dela	1,85	91.659
VII. visoko zahtevna dela	2,10	104.044
VIII. najbolj zahtevna dela	2,50	123.863
IX. izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,00	148.635

Minimalna plača za obdobje oktober-december 1996 znaša 55.061 SIT

Ta »čast« je doletela tudi nas...

Vse člane Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije kakor tudi zaposlene v gostinstvu in turizmu Slovenije obveščamo, da je tudi našo panogo doletela »čast« (sicer med zadnjimi), da nam partnerji odpovedujejo KP. Člane pozivamo, naj si prek sindikalnih zaupnikov pridobijo čimveč informacij o pravicah, ki jim bodo zmanjšane ali celo ukinjene. V sindikatu delavcev gostinstva in turizma Slovenije smo se odločili z vsemi oblikami sindikalnega boja, skupaj z drugimi sindikati, ohraniti to, kar je po našem prepričanju minimum za preživetje in zaščito pravic naših delavcev.

Ivan Jurše, sekretar

Boj proti odpovedi

Člani predsedstva SGIT so na torkovi seji obravnavali predlog delodajalcev za prenovu kolektivne pogodbe dejavnosti. Govorili so tudi o odpovedi SKPg in odpovedi pogodbe za njihovo dejavnost. Odpoved pogodbe za gostinstvo dejavnost so delodajalci zapisali kar v utemeljitvi pobude za pogajanja o njeni prenovi. Predsedstvo je podprlo vse že izražene zahteve in aktivnosti ZSSS. SGIT bo sodeloval v vseh skupnih akcijah ZSSS, tudi v opozorilni stavki.

Zaupniki sindikata se bodo 16. t. m. zbrali na konferenci v Celju. V predstavnstvu računajo, da se je bo udeležilo več kot sto sindikalnih zaupnikov. Na ta način bodo skušali ohraniti sedanjo raven pravic iz dela. O sporu z delodajalskimi organizacijami bodo obvestili tudi mednarodno zvezo gostinskih delavcev (IUL), ki bo še v tem mesecu imela v Sloveniji konferenco sindikatov Alpe-Jadran.

F. K.

sindikalni

DELAVCI HIDROINGA KONČNO DOČAKALI STEČAJ

Potem ko je minister za delo, socialne zadeve in družino mag. Anton Rop poslal Delavski enotnosti odgovor v zvezi s člankom, v katerem smo pisali o usodi delavca mariborskega podjetja IMP-PMI Antona Turšiča, ki že 34 mesecev ni dobil plače, je sekretarka območnega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti za Podravje Branka Jurak poslala inšpektoratu za delo pismo. V njem piše:

»V podjetju Hidroing d.o.o. Maribor so dobili zadnjo plačo meseca junija za mesec marec 1996. Glede na javni odgovor vašega resornega ministra mag. Antona Ropa prosim, da zaradi neizplačanih plač od meseca marca 1996 naprej sprožite aktivnosti, da delavci dobijo plačo in da se odgovorna oseba kaznuje v skladu z zakonom o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja in 205. členom Kazenskega zakonika Republike Slovenije. Prilagam vam fotokopijo odgovora mag. Antona Ropa Delavski enotnosti.« Pismo je Jurakova poslala v vednost tudi ministru samemu.

Tako je Jurakova inšpektorat za delo obvestila o dejstvu, ki bi ga tam morali poznati vsaj že pet mesecev. Pristojni v agenciji za

plačilni promet namreč trdijo, da če pravna oseba plač ne izplačuje v skladu z zakonom, o tem obvestijo pristojni organ inšpekcije dela.

Še preden so delovni inšpektorji uspeli reagirati na pismo Branke Jurak, je pristojno sodišče v Mariboru uvedlo za Hidroing stečajni postopek. Za stečajno upraviteljico je imenovalo Ireno Lesjak. Tako se je končala agonija 34 delavcev tega podjetja, ki so bili že več kot mesec dni doma na čakalju. Sedaj se bodo lahko prijavi na zavodu za zaposlovanje, kjer bodo prejeli denarno nadomestilo za čas brezposelnosti.

Podjetje Hidroing je nastalo na začetku devetdesetih let po stečaju VGP Inženiringa. Opravljalo je zlasti gradbena dela pri izgradnji plinovodov, pri izvajanju melioracij, pri odvodnjavanju cest in podobno, a je bilo že ob ustanovitvi (pre)obremenjeno s starimi dolgi. Tudi zato je lani ustvarilo blizu 50 milijonov tolarjev izgube, letos pa se je ta še znatno povečala. Podjetje je imelo že več kot 190 dni blokiran žiro račun, zato je imelo težave z nabavo repromateriala in izplačilom plač. Likvidnostne probleme so poskušali reševati z odprodajo

nepremičnin in osnovnih sredstev, vendar jih tudi to ni moglo rešiti najhujšega.

Hidroingovi delavci bodo sedaj našli socialno varnost na zavodu za zaposlovanje, odprto pa

ostaja vprašanje odgovornosti, da šest mesecev niso dobili plače. Kaj bodo v zvezi s tem ukrenil inšpektorat za delo, pokazal čas.

Tomaz K...

RES NI REŠITVE

Čeprav je po tednu dni stavke v Tiskarni Ljudska pravica kazalo, da bo z dogovorom le prišlo do kompromisa med grafičnimi delavci in njihovim poslodavstvom, se je tik pred njegovim podpisom spet zataknilo: nadzorni svet (v katerem so vsi poslovodni svojih upravičenih zahtev.

Štrajk se je začel prejšnjo sredo (2. t. m.) z naslednjimi stavkovnimi zahtevami:

1. Poslovodstvo je dolžno takoj poravnati vse prispevke in akontacije dohodnine za meseca junij in julij ter življenjska zavarovanja tistih delavcev, ki imajo izplačevanje urejeno preko plačilnih list, pa tudi jubilejne nagrade, voznine, prehrano, sindikalno članarino in članarino blagajne vzajemne pomoči.

2. Izplačilo avgustovske plače z vsemi prispevki in poračunom razlik plač za mesec junij (približno 10 odstotkov) in julij (približno 15 odstotkov) do polnega zneska po kolektivni pogodbi do 4. 10. 1996.

3. Izplačilo septembrske plače po kolektivni pogodbi do 18. 10. 1996.

4. Regres za leto 1995 (poračun 4. dela) do 30. 10. 1996; regres za leto 1996 do 15. 11. 1996 - z oktobrsko plačo.

5. Rešitev problema prehrane zaposlenih tako, da bodo boni vnovčljivi.

6. Poimenski izračun terjatev delavcev do podjetja.

7. Odstop celotnega starega poslodavstva.

8. Kazenska odgovornost poslodavstva, če se ugotovijo nepravilnosti v poslovanju.

9. Nadzorni svet naj sprejme sklep, da se za terjatve delavcev piše hipoteke.

Kot nam je na tiskovni konferenci včeraj (9. t. m.) dopolnil povedal predsednik Pergama Dušan Rebolj, so stankajoči potrebovali kar štiri dni, da so sploh prišli do poslodavstva! V naslednjih dveh dneh trdih pogajanj pa so dosegli naslednji dogovor, ki ga je pravzaprav predlagalo poslodavstvo (navajamo prve štiri člene):

1. Pogajalci ugotavljajo, da je s 7. 10. 1996 uresničena prva točka stavkovnih zahtev, razen jubilejnih nagrad, voznin in prehrane, plačane v denarju za mesec junij.

2. Akontacija bruto izhodiščne plače za vse zaposlene, vključno z

zaposlenimi z individualnimi pogoji in člani poslodavstva, znaša 54.570,00 SIT, in sicer za mesec avgust in september 1996. Za razliko do vseh plač, ki so izplačane po ravnanju kolektivne pogodbe, ter regres za leto 1995 in 1996 in delovne neizplačane obveznosti po kolektivni pogodbi se v roku 15 dni sklenitvi tega dogovora izstavi za vsakega zaposlenega s hipoteko na nepremičnini, ki ima veljavnost do poravnane vseh terjatev zaposlenih.

3. Izplačila avgustovskih in septembrskih akontacij plač bodo izplačane v skladu s kolektivno pogodbo in članarino, ki ima veljavnost do poravnane vseh terjatev zaposlenih.

4. Plač od meseca oktobra naprej se izplačujejo v skladu s kolektivno pogodbo grafične dejavnosti. S tem dogovorom (ki ima šest členov) je stavkovni odbor v Tiskarni Ljudska pravica (8. t. m.) seznanil zbor delavcev, ga je sprejel. Ko pa bi ga bilo treba podpisati, se je zataknilo. Nadzorni svet, v katerem je celotno poslodavstvo, jim je namreč sporočil, da dogovora ne more podpisati, če ni denarja, s katerim bi lahko izplačali vse te zahteve; stanje da je še eno slabše, kot so kazale dosedanje hipoteke, da je praktično izplačanje vseh nepremičnin in da rešitve ne bodo videti. Zato je nadzorni odbor ponudil ostavko (!)...

»Ljudje so bili pripravljeni prenesti, zato so tudi pristali na prenovane minimume iz dogovora. Če se zvedeli za to sprenevedanje poslodavstva, so bili seveda ogorčeni in povedal predsednik stavkovnega odbora Jože Jager. Dušan Rebolj se je medtem že povezal z ministrom Metodrom Dragonoj, ki je obljubil pomoč pri razreševanju tega priddijskega voza.

Živci še popuščajo

Iz Neodvisnih sindikatov Slovenije so javnosti sporočili, da je v Čevljarstvu v Kidričevem ponovno prišlo do incidenta oziroma do fizičnega obračuna med nekim delavcem, ki je še zaposlen v tem podjetju, in bivšim delavcem. Bivšega delavca Čevljarstva naj bi napadel neki zaposleni delavec po tem, ko se je večja skupina bivših delavcev vključila v notranji odkup Čevljarstva in prišla z odvetnikom v podjetje kupiti lastniške deleže.

Član Neodvisnih sindikatov in bivši delavec Čevljarstva Leopold Karneža je javnosti posredoval tudi poškodbeni karton iz Splošne bolnišnice dr. Jožeta Potrča v Ptuj. V njem piše, da je Leopolda Karneža "znana oseba prišla za glavo in ušesa in ga stresala." Ker je bil pred leti že operiran na hrbtnici je zaradi tega dobil poškodbe, zaradi katerih bo nekaj časa moral jemati zdravila proti bolečinam in nositi Schantzov ovratnik.

Sicer pa predstavnik zunanjih lastnikov družbe Čevljarstvo Milan Krušič v svojem poročilu za javnost trdi, da lastninenje v tem podjetju ni potekalo po črki zakona. Zato so Neodvisni sindikati o tem že obvestili vse pristojne državne organe.

Vse torej kaže, da se konflikt med direktorico in zaposlenimi delavci ter bivšimi delavci, o čemer smo v Delavski enotnosti že nekajkrat pisali, še ni pomiril.

T. K.

V območnih organizacijah

Zasavje

Zahteven projekt

Sindikat podjetja Rudnika Trbovlje - Hrastnik je pretekli teden sprejel akcijske usmeritve za vodenje postopkov v zvezi s premalo izplačanimi plačami iz preteklega obdobja. Izdelali so variantne predloge, ki jih bodo ponudili v realizaciji na bližnjih pogajanjih z resornim ministrstvom. Če pogajanja ne bodo dala pozitivnih odgovorov, bodo pripravili vse potrebno, da člani sindikata svoje pravice izterjajo na sodišču.

Izčrpno informiranje

Kot poroča nadvse prizadevni predsednik sindikata Steklarne Hrastnik Soniboj Knežak, bodo v teh dneh izdali Sindikalni občasnik, glasilo Steklarne Hrastnik, v katerem bodo podrobneje predstavili odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo ter odpoved kolektivne pogodbe za kemično, nekovinsko in gumarsko industrijo Slovenije.

Skupen nastop

V Območni organizaciji ZSSS Zasavje veliko pozornost posvečamo razvoju in krepitvi sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij preko svetov delavcev.

Do sedaj je bilo veliko narejenega v postopkih za ustanovitev in svetov delavcev v podjetjih in družbah. Že več kot polovica vseh članov svetov delavcev je obiskalo usposabljanje »Učinkovito soupravljanje« v organizaciji ZSSS, ravno tako so se izobraževanja udeležili člani nadzornih svetov.

V tem tednu bo delovni posvet predsednikov sindikatov podjetij in predsednikov svetov delavcev iz podjetij in družb zasavske regije, na katerem bodo v ospredje postavili uresničevanje soupravljaljskih pravic delavcev vključevanje sveta delavcev v nekatere aktivnosti, ki jih izvajamo v ZSSS ter zagotavljanje strokovne pomoči pri njihovem delu.

Teden upokojencev v Trbovljah

Tudi letos je nadvse prizadevno Društvo upokojencev Trbovlje pripravilo teden upokojencev. Poleg že tradicionalne razstave ročnih del in likovnih stvaritev upokojencev so člani pripravili zanimive kulturne programe in sodelovanje upokojencev, poverjeniki pa so obiskali bolnike na domovih upokojencev.

Na srečanju vseh upokojencev v Delavskem domu je Cveto Plevnik, predsednik društva, na osrednji priveditvi spregovoril o bogati društveni dejavnosti. Posebna priznanja so prejeli: ing. Albert Ivančič, Filip Savelj, Florjan Plevnik. Še poseben dogodek za vse upokojence pa je bil koncert Delavske godbe Trbovlje, ki jo je vodil priznani dirigent prof. Alojz Pan - Vuj.

Sodelovanje Društva upokojencev in sindikata je vzorno; še posebej vidno v skupnem projektu Posmrtninske samopomoči.

Ciril Urek, sekretar

ZANIMIVA PREDSTAVITEV DELOVANJA ŠTUDIJSKIH KROŽKOV V PODRAVJU

V okviru tedna vseživljenjskega učenja, ki ga je pripravil Andragoški center Slovenije, je območna organizacija ZSSS v Podravju predstavila delovanje študijskih krožkov. Ta območna organizacija je prva v Sloveniji izkoristila študijske krožke za usposabljanje sindikalnih zaupnikov. Podravski svobodni sindikati so najprej poslali na usposabljanje vodjo in tri mentorje študijskih krožkov. Brez ustreznega usposobljenih kadrov se namreč nobena organizacija ali pravna oseba ne more prijaviti na razpis za organiziranje študijskih krožkov, ki vsako leto obavi ministrstvo

ciralo ministrstvo za šolstvo in šport. Na njih se je usposabljal okoli 30 sindikalnih zaupnikov. Na predstavitvi so delo posameznih krožkov predstavili mentorji **Dušan Detiček, Mira Žličar in Marija Erakovič**. Poudarili so, da je bilo vključevanje v krožke prostovoljno, potekali so izven delovnega časa, teme, ki so jih člani obravnavali, pa so si izbrali sami. Sindikalni zaupniki, ki so se vključili v delo študijskih krožkov, so na koncu pripravili tudi javne tribune in brošure, s katerimi so svoje pridobljeno znanje ponudili tudi drugim članom sindikata

kovitih oblik (samo)usposabljanja sindikalnih zaupnikov. Usposabljanje je, kakor je na predstavitvi dela študijskih krožkov dejal predsednik SKEI v Podravju **Branko Medik**, sindikalistom nujno potrebno. Številni kvazimenedžerji namreč današnji izigravajo zakone in poskušajo delavce zavajati, po

robu pa se jim lahko postavijo samo sindikalni zaupniki, ki dovolj znajo. »V znanju je moč,« je dejal **Medik**. »Žal pa se tega še vedno ne zavedajo niti vsi sindikalni zaupniki v Podravju, saj bi se sicer v večjem številu odzvali vabilu na predstavitev dela študijskih krožkov.«

T. K.

Predsedniki svetov delavcev računajo na pomoč sindikatov

Na pobudo sveta delavcev Tekstilne industrije Otiški Vrh (TIO) so se pred nedavnim v dravogrskem hotelu Traberg zbrali na posvetu predsedniki svetov delavcev iz slovenskih podjetij. Pridružili so se jim tudi predsednica svobodnega sindikata TIO Meta Lorenci, predsednik svobodnega sindikata Gorenja Emil Krušič in sekretar ZSSS Rajko Lesjak.

Namen srečanja je bil, da bi se predsedniki svetov delavcev spoznali med seboj, si izmenjali izkušnje in se dogovorili, kako ravnati, da bi bila njihova dejavnost za zaposlene kar najbolj učinkovita. Predsedniki so poročali, kako poteka proces soupravljanja v njihovih podjetjih, in ugotovili, da je stanje zelo različno; odvisno je predvsem od stopnje lastniškega preoblikovanja, od gospodarsko-poslovne uspešnosti podjetij in od pripravljenosti vodstev za sodelovanje.

Ob koncu srečanja so sprejeli nekaj priporočil, stališč in sklepov, ki naj bi usmerjali njihovo prihodnje delo (navajamo):

1. Predsedniki svetov delavcev, ki smo sodelovali na posvetu, protestiramo proti enostranski odpovedi kolektivne pogodbe.
2. Pozivamo sindikate v slovenskih podjetjih, naj pomagajo povezovati svete delavcev, da bodo lahko postali enakovredni sogovornik delodajalcem oziroma vodstvom podjetij in da se bo njihova vloga pri soupravljanju okrepila.
3. Menimo, da je naloga svetov delavcev boriti se za pravice zaposlenih, ki izhajajo iz njihovega dela, ne glede na lastništvo in na naravo dela, ki ga opravljajo.
4. Podpiramo sodelovanje s sindikati in jih pozivamo, naj združijo svoje moči v boju za pravice delavcev, ki jih zastopajo. Sindikati lahko svetom delavcev edini pomagajo, ko le-ti ne dosežejo soglasja z vodstvom podjetja.
5. Predsedniki svetov delavcev se moramo začeti povezovati, kajti z izkušnjami drugih se bogatimo; to nam bo omogočilo, da bomo soupravljanje v Sloveniji dvignili na tako raven, kakršna je potrebna, da se bodo slovenska podjetja enakovredno vključila v Evropsko skupnost. Na prihodnje posvete vabimo tudi predsednike svetov delavcev iz drugih slovenskih podjetij. D. K.

»V PREDALO ZANIMANJA« - Metka Roksandič

»V ZNANJU JE MOČ« - Branko Medik

za šolstvo in šport. Območna organizacija ZSSS v Podravju je pod vodstvom **Metke Roksandič** organizirala tri študijske krožke (o soupravljanju zaposlenih, o socialnem partnerstvu v gospodarskih družbah in o tem, kako postati uspešen sindikalni zaupnik), ki jih je finan-

Po besedah **Metke Roksandič** bodo letos študijske krožke organizirali tudi nekateri sindikati dejavnosti in Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Žal zanje še ni dovolj zanimanja v vseh območnih organizacijah, čeprav izkušnje v Podravju kažejo, da bi lahko postali ena od najbolj učin-

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE

ČLANICE IN ČLANI

UPRIMO SE GOSPODOM DELODAJALCEM !!!

Napočil je čas, da strnemo svoje vrste in glasno ter odločno povemo delodajalcem, ki so enostransko odpovedali Kolektivno pogodbo dejavnosti trgovine, da jim ne bomo popustili.

NE BOMO DOVOLILI, DA ZNIŽAJO ŽE TAKO NIZKE PLAČE IN DRUGE PREJEMKE DELAVK IN DELAVCEV

Gospodje iz Združenja trgovine Slovenije bi skupaj s šefi iz gospodarske zbornice in združenja delodajalcev v novi kolektivni pogodbi radi odpravili vse tisto, kar trenutno delavcem omogoča preživetje in človeka vredno življenje. Delavke in delavci pa vemo, da rezerve v podjetjih niso samo naših v plačah, dodatkih in nadomestilih, ampak tudi v šefovskih plačah in njihovem vodenju podjetij.

Če bo kdo v Sloveniji prizadet z ukinitvijo dodatkov za turnusno delo, deljen delovni čas, nedeljsko in praznično delo, bodo to nedvomno prodajalci.

Prodajalec, ki dela v turnusu, se vozi na delo 10 kilometrov, dela vse sobote, nekatere nedelje in praznike, bi bil, upošteva 40. člen veljavne Kolektivne pogodbe dejavnosti trgovine Slovenije, po predlogu delodajalcev prikrajšan za:

- ➔ turnusno delo 6.505 tolarjev
 - ➔ nedeljsko in praznično delo 1.301 tolarjev
 - ➔ delovno dobo 4.897 tolarjev
 - ➔ vpliv okolja 3.252 tolarjev
 - ➔ odmor med delom 4.593 tolarjev
- 20.548 tolarjev**

Prikrajšan bi bil še za:

- ➔ regres za letni dopust 8.500 tolarjev
- ➔ regres za prehrano med delom 11.719 tolarjev
- ➔ povračilo stroškov prevoza na delo 8.000 tolarjev

Če bi vse to obveljalo, bi bila trgovka ali trgovec vsak mesec prikrajšana za 38.309 tolarjev. To je 73% njune izhodiščne plače po veljavni kolektivni pogodbi

V tem izračunu nismo upoštevali jubilejnih nagrad, odpravnin in solidarnostnih pomoči. Tudi te občasne prejemke, ki so pomembni za socialno varnost zaposlenih, bi delodajalci radi zelo zmanjšali.

ČLANICE IN ČLANI!

VSEGA TEGA SI NE BOMO PUSTILI VZETI !

POZIVAMO VAS, DA SE NAM PRIDRUŽITE V VSEH AKCIJAH ZA OBRAMBO SEDANJIH PLAČ IN DRUGIH PRAVIC

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikati kmetijstva in živilske industrije

Po čem smo

Na podlagi 45. člena Kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo in 4. člena Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 so izhodiščne plače v kmetijstvu in živilski industriji za OKTOBER-NOVEMBER-DECEMBER takšne:

Tarifni razredi	Zahtevnostna skupina	Izhodiščna bruto plača v SIT za polni delovni čas OKTOBER-NOVEMBER-DECEMBER
I.	enostavna dela	49.781
II.	manj zahtevna dela	54.759
III.	srednje zahtevna dela	61.231
IV.	zahtevna dela	68.200
V.	bolj zahtevna dela	77.161
VI.	zelo zahtevna dela	92.096
VII.	visoko zahtevna dela	104.541
VIII.	najbolj zahtevna dela	124.452
IX.	izjemno pomembna dela	149.343
		0,9%

Jovo Labanac, sekretar

Sindikati kemične, nekovinske in gumarske industrije

Kako »kotiram«

Izhodiščne plače za obdobje oktober - december 1996 po tarifni prilogi (Ur. l. RS št. 44/95) h kolektivni pogodbi za kemično, nekovinsko in gumarsko industrijo Slovenije.

Tarif.razred	I. plač. skup.	II. plač. skup.	III. plač. skup.
I.	46.525	48.851	51.177
II.	51.177	53.735	56.294
III.	57.225	60.086	62.947
IV.	63.170	66.925	70.112
V.	72.114	75.719	79.324
VI.	86.071	90.374	94.678
VII.	97.701	102.587	107.472
VIII.	116.312	122.127	127.943
IX.	139.574	146.552	153.531

Valorizacijski količnik je 1.009.

Sindikati komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Izhodiščne plače za gospodarske javne službe na področju komunalnih dejavnosti - oktober - december 1996

Skladno z določbami tarifne priloge za leto 1994 za gospodarske javne službe vodnega gospodarstva in tarifne priloge za leto 1996 na področju komunalnih dejavnosti ter 0,9 % eskalacije po socialnem sporazumu so za obdobje oktober - december 1996 izhodiščne bruto plače takšne:

Tarifni razred	Relativna razmerja	Vodno gospodarstvo	Komunalne dejavnosti
I. enostavna dela	1,00	50.891	53.503
II. manj zahtevna dela	1,10	55.980	58.853
III. srednje zahtevna dela	1,23	62.596	65.809
IV. zahtevna dela	1,46	74.301	78.114
V. bolj zahtevna dela	1,60	81.426	85.605
VI. zelo zahtevna dela	2,16	109.925	115.566
VII. visoko zahtevna dela	2,70	137.406	144.458
IX. najbolj zahtevna dela	3,50	178.119	187.261
X. izjemno zahtevna dela	4,20	213.742	224.713

Izhodiščne plače za podjetja na področju stanovanjske dejavnosti za obdobje oktober - december 1996

Skladno z določbami tarifne priloge kolektivne pogodbe stanovanjske dejavnosti in na osnovi 2-odstotne eskalacije so izhodiščne plače dejavnosti za obdobje oktober - december 1996 takšne:

Tarifni razred	Relativna razmerja	1. skup.	2. skup.	3. skup.
I. enostavna dela	1,00	46.525	50.013	53.503
II. manj zahtevna dela	1,10	51.178	55.014	58.853
III. srednje zahtevna dela	1,23	57.226	61.516	65.809
IV. zahtevna dela	1,46	67.927	73.019	78.114
V. bolj zahtevna dela	1,60	74.440	80.021	85.605
VI. zelo zahtevna dela	2,16	100.494	108.028	115.566
VII. visoko zahtevna dela	2,70	125.618	135.035	144.458
VIII. najbolj zahtevna dela	3,50	162.838	175.046	187.261
IX. izjemno zahtevna dela	4,20	195.405	210.055	224.713

Pri določanju izhodiščnih plač je upoštevana eskalacija, dogovorjena s socialnim sporazumom za leto 1996, ki znaša za to obdobje 0,9 odstotka.

Skladno s socialnim sporazumom in zakonom o izvajanju je minimalna bruto plača v tem trimesečju 55.061 tolarjev.

Miloš Mikolič, sekretar

SKEI - Sindikat kovinske in elektroindustrije

Koliko nas cenijo

V skladu z določili Kolektivne pogodbe za dejavnost kovinskih materialov in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije (Ur. l. RS, št. 37/96) podpisniki kolektivne pogodbe dejavnosti skupno objavljamo izhodiščne bruto plače za četrto trimesečje (oktober, november, december) 1996:

Zahtevnostna skupina tarifni razred	Relativno razmerje	Izhodiščna bruto plača
I. enostavna dela	1,00	48.598
II. manj zahtevna dela	1,12	54.430
III. srednje zahtevna dela	1,25	60.748
IV. zahtevna dela	1,45	70.467
V. bolj zahtevna dela	1,60	77.757
VI. zelo zahtevna dela	1,90	92.336
VII. visoko zahtevna dela	2,25	109.346
VIII. najbolj zahtevna dela	2,60	126.355
IX. izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,10	150.654

Eskalacija 0,9 %

Podpisniki kolektivne pogodbe

Koncern Iskra je uspešno prebrodil krizo

V BODOČE ŠTEJE LE DOBIČEK

V Ljubljani je ta teden odprt sejem Sodobna elektronika, vsa leta, kar sejem organizirajo, pa je eden njegovih najvidnejših razstavljalcev sistem Iskre. Zdaj je to koncern, ki združuje 28 hčerinskih podjetij, skupaj z vnukinjami pa šteje 77 podjetij. Iskra praznuje letos tudi petdeseto obletnico obstoja. Na sejmu predstavlja vrsto novih izdelkov, ki naj bi se bolj utrdili njen položaj na trgu. Po besedah predsednika uprave Dušana Šešoka, bo v letošnjem letu koncern z vsemi svojimi gospodarskimi subjekti naverjetneje izplaval iz rdečih števil. Predsednik pričakuje dobiček. Kjer ga ne bo, bodo v vodstvu koncerna najresneje razmislili o zamenjavi vodstva takega podjetja.

Dušan Šešok je z razvojem koncerna zelo zadovoljen. Ta se je utrdil tako na trgu kot navznoter. Opazen je velik optimizem in veliko večja samozavest.

»Smo v obdobju pospešene rasti sistema,« nam je dejal in nanižal nekaj značilnih podatkov: »Leta 1993 smo imeli 45 milijonov mark izgube; letos ob polletju, ko nameravamo zaostri balance, smo je imeli v celem sistemu za 3,6 milijonov mark. Ob koncu leta nanj ne računam, vendar se lahko zgodi, da jo bo katero podjetje še zabeležilo. V takem primeru bomo seveda ukrepali, kajti hočemo, da v prihodnje vsa podjetja dosegajo dobiček. V zadnjih treh letih je koncern zabeležil izjemno rast proizvodnje: leta 1994 je bila stopnja rasti dobrih 12 odstotkov, leto kasneje preko 18; letos v prvem polletju pa je bila stopnja rasti skoraj 24 odstotka, medtem ko je v gospodarstvu upadla za 3 odstotke. Zdaj naredimo dvakrat toliko izdelkov, kot leta 1992. Prihodka bo letos predvidoma za 690 milijonov mark; od tega jih bomo s prodajo na tuje zaslužili 370 milijonov. Vse to smo dosegli s trdim delom in tudi odrekanjem. V nekaterih podjetjih so nekaj časa zavestno izplačevali le po pol plače.«

Postavljanje sistema Iskre, ki je leta 1989 razpadel, in po osamosvojitvi zašel v hudo poslovno stisko, na noge, je imelo svojo temnejšo plat. Število zaposlenih se je krčilo iz leta v leto in danes jih je v koncernu zaposlenih štirikrat manj, kakor v času njegovega največjega vzpona pred približno desetimi leti (ne upoštevamo pa seveda zaposlenih v tistih podjetjih, ki so še leta 1989 bila v okviru sozida Iskra, danes pa so samostojne gospodarske družbe). Pa še teh nekaj več kakor 8000 zaposlenih je preveč za sistem, kakršen je koncern zdaj. Predsednik uprave meni, da bodo še odpuščali. Prepričan pa je tudi, da tolikšnih plač niti gospodarstvo, niti Iskra ne preneseta.

Šešok je posebej poudaril uspešno sanacijo podjetij Iskrinega sistema, ki so imela ali imajo izgubo. Najbolje je uspela v Avtoelektriki in Feritih, ki zdaj dosegata od vseh Iskrinih podjetij najvišjo rast, še pred tremi leti pa sta bili v hudih težavah. Obe sta tudi med tistimi Iskrinimi podjetji, ki praktično vso proizvo-

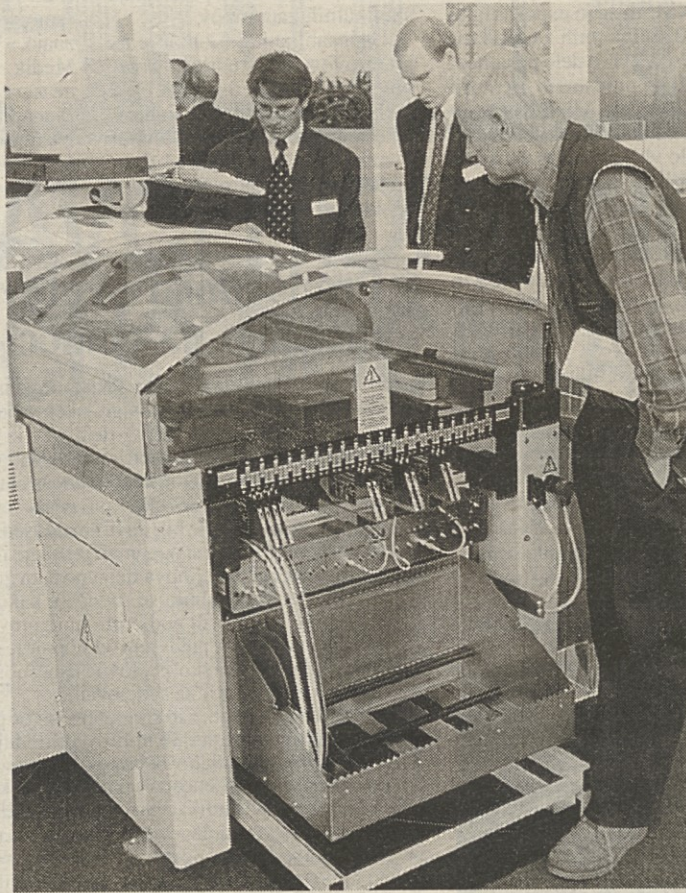
Dušan Šešok: Srbski trg je res težaven. V to sem se prepričal sam. Podjetja ne pridejo niti koraka naproti brez privoljenja oblasti. Zato deloma jemljem nazaj grajo slovenski diplomaciji zaradi politike do te države.

dajo izvozijo. Obe imata najbolj dolgoročno naravnano razvojno strategijo.

Pri tem podatku predsednik Iskrine uprave ni mogel mimo dejstva, da denimo Avtoelektrika že četrto stoletje prodaja francoskima podjetjema Peugeot in Citroen, ne pa tudi domačemu Revozu (Renaultu). Povezal ga je s premajhno pomočjo države domači industriji: če Slovenija uvozi za precej več kakor za milijardo dolarjev avtomobilov, bi država uvoz lahko bolj povežala z izvozom slovenskih izdelkov v državo, izvoznico avtomobilov...

V naslednjih letih nameravajo v Iskri doseči desetodstotno povprečno letno rast, še več izvažati in predvsem poslovati z dobičkom. Kako to doseči?

Šešok ima odgovor na to vprašanje: »Naše 'orožje' bodo vsako leto številni novi izdelki, zniževanje stroškov, celovito zaokroževanje programskih sklopov, racionaliziranje poslovanja z združevanjem podjetij in povezovanje s tujimi

Na sejmu Sodobna elektronika letos razstavlja 571 podjetij z vsega sveta, večinoma kajpak preko domačih zastopnikov ali posrednikov. Na sliki: motiv s sejma.

Jožko Čuk predstavil stališča delodajalcev do stališč sindikatov ob odpovedi kolektivnih pogodb

NAŠI ARGUMENTI SO ČVRSTI IN ŠE NEOVRŽENI

V četrtek, ko se bo ta številka našega časnika že vrtela na tiskarskih strojih, bo upravni odbor Gospodarske zbornice Slovenije ponovno razpravljal o postopku prenove splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in panožnih kolektivnih pogodb. Prav gotovo bodo na tej seji vsaj omenili pobudo Svobodnih sindikatov, naj do desetega oktobra (to je na dan seje upravnega odbora zbornice) prekličejo odpoved splošne kolektivne pogodbe. Sindikati so sklenili, da se pod pritiskom odpovedi ne bodo pogajali o novi vsebini kolektivnih pogodb. Toda če smemo soditi po izjavi predsednika Gospodarske zbornice Jožka Čuka pred dnevi na novinarski konferenci, v zbornici sploh niso pomišljali na pristanek na sindikalno zahtevo. Če se bodo delodajalci 10. oktobra odločili namesto za popuščanje za vztrajanje pri svojem, sindikatom preostane pogajanje za čim manjše znižanje delavskih pravic, izvirajočih iz plače ali pa, da vztrajajo tudi oni in izkoristijo vsa zakonita sredstva za doseg svojega.

V tem primeru bodo izbruhnile stavke. Toda Čuk meni, da vzrok zanje ne bo le odpoved kolektivnih pogodb, ampak bo do njih tako ali tako prišlo zaradi stanja, v kakršnem je gospodarstvo.

»Spremeniti moramo kolektivne pogodbe in izboljšati konkurenčnosti slovenskega gospodarstva

z znižanjem obresti, ustrežnejšo tečajno politiko, z večjo plačilno disciplino, manjšo javno porabo in deregulacijo poslovanja,« je Čuk dejal na koncu tiskovne konference. »Drugače bomo imeli resne socialne nemire, pojavno agresivne, vendar depresivne zaradi odpuščanja zaposlenih, neizplačevanja osnovnih plač

in splošnega zmanjšanja socialne varnosti. To je skrbno pretehtana ocena, ki smo jo pripravili na trdnih podatkovnih in analitičnih argumentih. In ki nam jih do sedaj ni še nihče ovrgel. V zbornici smo prepričani, da si ne moremo še eno leto privoščiti stroške dela na sedanjih ravni. Dovolj smo tudi odgovorni, da tega ne bomo pustili pri miru.«

Med argumenti, na katere se sklicujejo delodajalci, so lanskoletna izguba gospodarstva, ki je bila večja od njegovega dobička, upadanje obsega proizvodnje in izvoza v letošnjem letu, vse večje število podjetij z blokiranimi ziro računmi in dejstvo, da se je od leta 1993 do letos za vsak odstotek povišanja plač število nezaposlenih povečalo za 0,38 odstotka. Čuk je še dodal, da visoki stroški dela jemljejo gospodarstvu sredstva za razvoj, za naložbe, brez katerih ne bo nujno

potrebna povečanja dodane vrednosti. Ne nazadnje pa tako visoke socialne pravice odganjajo domače in tuje investitorje. Resen tuj kapital bo obšel Slovenijo, je poudaril, in tudi domač se bo začel seliti drugam.

Predsednik Gospodarske zbornice se ni strinjal s sindikati, da je stavka tudi tokrat legalno sredstvo njihovega boja. Delodajalci menijo, da bi bila stavka zaradi odpovedi splošne kolektivne pogodbe nelegalna zato, ker so oni tisti, ki stalno pozivajo partnerje k pogovoru. Poleg tega je v kolektivnih pogodbah določeno, da se jih lahko odpove in kako je to treba narediti. Delodajalci so prepričani, da so ravnali povsem v skladu s temi določili.

Da je Čuk kategorično zavrnil očitek sindikatov, češ da obe zbornici, gospodarska in obrtna, nista legalni in legitimni predstavnici

delodajalcev, najbrže ni treba posebej poudarjati. Zavrnil je tudi očitek, da plače menedžerjev nanašajo plačni fond zaposlenih, in se pri tem skliceval na podatke Agencije za plačilni promet. Po njih naj bi povprečne plače delavcev v individualnih pogodbami za malo več kakor trikrat presegle povprečno plačo v gospodarstvu. Menedžerske plače so omejene z zakonom in ne presegaajo dovoljenih okvirjev, vključno z bonitetami. Zbornica sama pa podatkov o menedžerskih prejemkih ne zbira, ker za to ni pooblaščen.

Zdi se, da tako narazen kot tokrat delodajalci in delojemalci pri nas še niso bili. Nekdo izmed delodajalcev je to stanje poimenoval začetek pravega interesnega dogovarjanja. K temu bi kazalo dodati, da se bo prvikat pokazala dejanska pogajalska in siceršnja moč enim in drugih.

B. R.

Strah razjeda tudi duše šefov (2.)

Resnica je, da še nobeden ni sestavil recepta za uspešno vodenje podjetja. Preveč je različnih dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost poslovanja. Mnogih od njih sploh ni možno natančno opredeliti. Po drugi strani je vedno tudi vprašanje, koliko znajo tisti, ki so odgovorni za ukrepanje objektivno oceniti posledice svojega ukrepa. Ravno tako morajo biti sposobni oceniti prednosti in pomanjkljivosti vsakega ukrepa, prej kot ga začnejo udeležati. Ukrep, sprejet za določeno področje, nima samo enoznačnega učinka na tem področju, temveč vpliva tudi na druga področja, in sicer tako ugodno kot tudi neugodno. Razumljivo je, da noben direktor, ki zna vnaprej oceniti posledice svojega ukrepa, le-tega ne bo začel udeležati, če vnaprej omeni, da ima več neugodnih kot pa ugodnih posledic. Tudi če ga problem, ki naj bi ga s tem rešil, močno žuli.

Ob upoštevanju navedenih izhodišč si oglejmo aktualno poslovno odločitev, ki so jo sprejeli upravni odbor GZS, Obrtna zbornica ter Združenje delodajalcev, in sicer odpoved SKP. Utemeljitev zaradi previsokih stroškov dela je ogrožena mednarodna konkurenčna sposobnost slovenskih izdelkov in delodajalci si z enostransko odpovedjo veljavne SKP želijo zagotoviti boljšo pogajalsko pozicijo za novo SKP. Ob tem se postavlja vprašanje, kako so delodajalci

Pravi način izboljševanja konkurenčne sposobnosti podjetij

ocenjevali posledice svojega sklepa, preden so ga sprejeli. Znane so sicer težave v velikem številu slovenskih podjetij, znano je, da so slovenski izdelki, takšni kot so, pogostokrat težko prodajljivi po cenah, ki bi jih naša podjetja morala doseči, da ne bi prodajala z izgubo. Znano je tudi, da podjetja potrebujejo določen čas, da se prilagodijo novim tržnim pogojem, sicer jim grozi stečaj in s tem še manj delovnih mest za prebivalce Slovenije. Toda ali je navedene probleme možno reševati na način, kot so se jih lotili delodajalci? Saj imamo ja zelo različna podjetja, tako po uspešnosti poslovanja kot konkurenčni sposobnosti in načinu vodenja. Zato niso npr. začeli takoj pogovore o novi SKP, ampak so se raje zatekli k enostranski odpovedi? Ali jim ni nekoliko preveč stopila v glavo legitimna moč, čeprav nekateri trdijo, da še ni popolnoma jasno opredeljeno, kdo je delodajalec v Sloveniji? Po drugi strani pa delodajalci nekoliko spominjajo na generale, ki so živeli v napačnem prepričanju, da morajo dati samo ukaz, pa bo vojska že pripravljena na boj. Ali delodajalci ne računajo pri delojemalcih le nekoliko preveč na strah pred izgubo delovnih mest in so zato lahko tako neprevidni oz. neobzirni?

Mednarodna konkurenčna sposobnost ima svoj makro (za katerega skrbi država) in svoj mezo oz. mikro vidik (za katerega skrbijo podjetja). Z vidika podjetja se mednarodna konkurenčna sposobnost v bistvu zrcali v dveh dejavnikih: v tehnologiji, katere rezultat se kaže predvsem v uporabnosti in kakovosti izdelka, ter v storilnosti, ki pa se kaže v stroških izdelave na enoto izdelka. V zvezi z obema dejavnikoma v po-

djetju ne sme biti nikoli miru, ker vztrajanje pri določenem dosežku pomeni nazadovanje v konkurenčnosti. Že dolgo je znano, da je delovna storilnost odvisna od znanja in strokovne usposobljenosti delavca ter od njegove pripravljenosti oz. motiviranosti za delo. Torej storilnosti ni, če kdo ne zna delati ali pa če nima volje do dela. Potreba po večji storilnosti je izziv za zaposlene, razen če se to ne poizkuša doseči s kolom po plečih zaposlenih. V tem primeru bo prišlo pri zaposlenih do pasivnega vedenja, nezainteresiranosti in celo do nasprotnega delovanja, kot si ga bo želela uprava podjetja. Kot se vidi v takšnih primerih, zaposleni namesto izziva za povečanje delovne storilnosti sprejmejo izziv v nasprotovanju vodstvu podjetja. Zato se upravičeno lahko vprašamo, ali so delodajalci res prepričani, da bodo z zmanjševanjem volje do dela izboljšali konkurenčno sposobnost, pa čeprav bodo s tem zmanjšali osebne izdatke.

Spominjam se časov, ko smo delali v podjetjih pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. V času izdelave je vedno padla delovna storilnost, saj so zaposleni porabili veliko časa za razpravljanje, koliko bo kdo dobil. Pri tem ne mislim na izgubo časa zaradi formalnih postopkov sprejemanja, temveč na razprave vsak dan na delovnem mestu. Tudi zaradi navedene izkušnje se sprašujem, kako enostranski odstop od SKP vpliva na motiviranost zaposlenih za delo. Ali ne sprejemajo tega kot novo podcenjevanje, saj niso niti toliko vredni, da bi se skupaj pogovorili o težavah in možnih rešitvah? Delojemalci si ob tem upravičeno mislijo takole: odgovornost za uspešnost poslovanja

je v vsakem primeru na menedžmentu; če vse sami najbolje vedo, potem naj tudi pogruntajo, kako bodo dosegali uspešnost, ne da bi nam zmanjševali pridobljene pravice. Če nam pa že skušajo zmanjšati naše pravice, naj nam pa povedo tudi, kaj vse bodo še napravili, da bi dosegali potrebno konkurenčnost. Saj rešitev ne more biti edinole v zmanjševanju pravic zaposlenih, če naj bi pa bila, bo učinek te rešitve, če bo sploh kakšen, zelo kratkotrajne. Kaj pa potem?

Če ne želimo socialnih nemirov, če ne želimo zmanjševati motiviranosti za delo pri delojemalcih, potem moramo usmeriti prizadevanja za izboljšanje konkurenčne sposobnosti tja, kamor po naravi zadeve spadajo: v podjetja. Tam se lahko pripravijo vseobsejni programi za izboljševanje konkurenčne sposobnosti, s katerimi naj bi bilo npr. zagotovljeno stalno delovanje proti naraščanju stroškov, izdelan sistem zbiranja in vrednotenja predlogov za izboljšanje poslovanja, napravljen načrt inovacijske dejavnosti s ciljem, da se v proizvodnjo vpeljejo izdelki višje stopnje obdelave in s tem višje vrednosti. Na podlagi takšnega načrta bo lahko tudi razvidno, ali in koliko mora kdo žrtvovati svojih pridobljenih pravic, kot se temu reče, od direktorja do vratarja, zato da bi se na daljši čas dosegla konkurenčna sposobnost, ki bo zagotavljala obstoj in nadaljnji razvoj podjetja. Pri tem mora biti vsakomur jasno, da so samo dobičkonosna delovna mesta zanesljiva delovna mesta. Tako dobičkonosnost bo pa možno doseči le s sodelovanjem dobro motiviranih zaposlenih. Menedžment bi moral omogočiti, da bi vsak delavec lahko bil v neki meri tudi sam menedžer svojega delovnega mesta. Ne verjamem v uspešnost hitre sanacije obstoječega stanja, če bodo zaposleni zreducirani na status raje, ki mora izpolnjevati odločitve modrega vodstva, ter če bodo zaposleni prepričani, da vodstva skrbijo le za lastne interese.

Brez vzpostavljene medsebojnega zaupanja tudi ne po prvih rezultatih.

POVPREČNE PLAČE V ŠTEVILNIH GOSPODARSKIH PANOGAH DELAVCEM NE ZADOŠČAJO ZA POKRIVANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

Po podatkih Agencije Republike Slovenije za plačilni promet so pravne osebe iz gospodarstva (brez bank, hranilnic in drugih pravnih oseb, ki opravljajo finančne posle in brez zavarovalnic) v Sloveniji letos do konca avgusta porabile za izplačilo plač 9,4 odstotke več sredstev kot v prvih osmih mesecih lanskega leta. Masa za izplačilo plač v bankah, hranilnicah in pri drugih pravnih osebah, ki opravljajo finančne posle, se je v prvih osmih mesecih letošnjega leta povečala glede na enako obdobje lanskega leta za 20,4 odstotke, medtem ko so zavarovalnice v istem obdobju porabile za plače 13,9 odstotkov več sredstev. Zavodi in druge pravne osebe iz negospodarstva so do konca avgusta letos porabile za plače 13,7 odstotkov več sredstev kot v prvih osmih mesecih lanskega leta. Masa plač v "državni upravi" (organi in organizacije družbenopolitičnih skupnosti in druge pravne osebe) pa se je v prvih osmih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lanskega leta povečala kar za 20,4 odstotke.

Plače v gospodarstvu niso mogle biti razlog za odpoved splošne kolektivne pogodbe

Podatki, ki jih je centralna Agencija Republike Slovenije za plačilni promet v Ljubljani objavila sredi prejšnjega tedna, zgovorno pričajo, da delodajalci - vsaj kar se tiče rasti plač v slovenskem gospodarstvu - niso imeli razloga za odpoved splošne kolektivne pogodbe. To dokazujejo tudi naslednji podatki: v prvih osmih mesecih letošnjega leta so izplačila čistih plač v Sloveniji odsegla nekaj več kot 385 milijard tolarjev. V primerjavi s povprečjem leta 1995 so bila letošnja osemmesecna izplačila čistih plač v povprečju večja za 9 odstotkov. Manj kot v povprečju so se plače povečale v gospodarstvu (za 7,2 odstotkov) ter v zavarovalnicah (za 8,7 odstotkov), medtem ko so se znatno bolj povečale povprečne plače v bankah, hranilnicah in finančnih organizacijah (za 15,9 odstotkov) in v organih in organizacijah "državne uprave" (za 16,3 odstotkov).

Umirjeno gibanje plač v gospodarstvu v poletnih mesecih

Človek bi mislil, da je delodajalce morda začelo skrbeti naraščanje plač v slovenskem gospodarstvu v poletnih mesecih, vendar tudi o tem podatki govorijo drugače. Agencija za plačilni promet ugotavlja, da je bila mesečna dinamika izplačil čistih plač v poletnih mesecih v Sloveniji dokaj umirjena, še zlasti v gospodarstvu. V juliju je bilo v Sloveniji za plače porabljenih okoli 46,6 milijard tolarjev ali natanko 1 odstotek več kot junija. Avgusta pa je bilo za plače v državi porabljenih 50,3 milijarde tolarjev ali 1,6 odstotka več kot v juliju. Masa plač v gospodarstvu se je avgusta glede na julij povečala za 1,6 odstotka, v "državni upravi" za 3 odstotke, v zavarovalnicah za 3,9 odstotkov in v bankah

in finančnih organizacijah za 4,6 odstotkov.

Masa plač se je najbolj povečala v "državni upravi", bankah in zavarovalnicah

Na dlani je torej, da povečevanje plač v gospodarstvu ni moglo biti razlog za odpoved splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, saj je masa plač v gospodarstvu naraščala znatno počasneje kot masa plač v "državni upravi", bankah in zavarovalnicah.

Zaskrbljujoči so tudi podatki o višini povprečnih plač, saj so povprečne mesečne bruto plače v številnih panogah manjše od 100 tisoč tolarjev, medtem ko minimalni mesečni življenjski stroški štiričlanske družine znašajo 109.812 tolarjev.

V proizvodnji usnjene obutve in galanterije je bila denimo ju-

lija povprečna bruto plača 77.847 tolarjev. To pomeni, da dve povprečni neto plači nista zadostovali niti za pokrivanje minimalnih življenjskih stroškov štiričlanske družine. V proizvodnji tekstilne preje in tkanin je znašala julija povprečna plača 83.093 tolarjev, v proizvodnji končnih tekstilnih izdelkov 85.582 tolarjev, v proizvodnji končnih lesnih izdelkov 90.704 tolarjev, v proizvodnji žaganega lesa in plošč pa 91.712 tolarjev. Povprečne bruto plače v predelavi nekovinskih rudnin so so julija znašale 103.469 tolarjev, v strojni industriji 104.389 tolarjev, v kovinsko predelovalni dejavnosti 104.886 tolarjev, v proizvodnji prometnih sredstev 108.865 tolarjev, v proizvodnji električnih strojev in aparatov 109.615 tolarjev, v črni metalurgiji 111.621 tolarjev, v proizvo-

dnji gradbenega materiala pa 111.307 tolarjev.

Delavske neto plače ne zadoščajo za normalno preživetje

Ob takšnih povprečnih plačah lahko številni delavci v omenjenih panogah kolikor toliko normalno preživljajo sebe in svoje družine samo zato, ker prejema tudi regres za prehrano na delu, regres za letni dopust in nekatere druge prejemke. Samo z neto plačami številni delavci ne bi mogli preživljati svojih družin.

Nekoliko boljše povprečne bruto plače so imeli v juliju delavci v proizvodnji krmil (160.868 tolarjev), v predelavi kemičnih izdelkov (158.954 tolarjev), v pridobivanju premoga (153.137 tolarjev), v predelavi tobaka (150.481 tolarjev), v proizvodnji

pijač (150.364 tolarjev), v proizvodnji naftnih derivatov (147.109 tolarjev), v predelavi nekovinskih rudnin (144.986 tolarjev) in v elektrogospodarstvu (140.556 tolarjev).

Mesečna plača povprečnega slovenskega menedžerja znaša okoli 400 tisoč tolarjev

Julija je bila povprečna bruto plača v slovenskem gospodarstvu 119.321 tolarjev. Zaposleni po kolektivnih pogodbah v slovenskem gospodarstvu so julija povprečno zaslužili 109.774 tolarjev bruto, v negospodarstvu pa 134.340 tolarjev bruto.

Zaposleni po individualnih pogodbah v gospodarstvu so v juliju zaslužili povprečno 389.617 tolarjev bruto, v negospodarstvu pa 419.781 tolarjev bruto. Povprečen slovenski menedžer, ki je zaposlen po individualni pogodbi, zasluži torej mesečno 390.953 tolarjev.

Po primerjavi vseh teh podatkov je eno gotovo: pri plačah in prejemkih delavcev se ob sedanjih življenjskih stroških v tej deželi ne da nič več prihraniti. Rezerve bo torej tokrat treba najti drugje!

Tomaž Kšela

ČRNOGORSKI SINDIKALISTI SE UČIJO PRI NAS

Sindikalni izobraževalni center v Radovljici je ta teden gostil 30 kolegov iz Zveze samostojnih sindikatov Črne gore. Kolegi in prijatelji iz ZSSS so jih učili metod sindikalnega boja za zaščito zaposlenih. Kot nam je povedal **Budimir Šljivčanin**, sekretar Samostojnih sindikatov Črne gore, se se za takšno izobraževanje dogovorili ob spomladanskem obisku delegacije ZSSS v Črni gori. Tudi v tej bivši republiki namreč nekaj let poteka tranzicija, ki je prizadela velik del zaposlenih. Torej imajo sindikati v tej deželi podobne naloge kot naši. Seminar je po Šljivčaninovi besedah rezultat urejenih medsebojnih odnosov, ki niso bili pretrgani niti v najtežjih časih.

Če sta dosedaj sodelovali le vodstvi obeh sindikalnih organizacij, se bodo poslej odprle tudi možnosti za sodelovanje posameznih sindikatov, tudi sindikatov podjetij. Budimir Šljivčanin je ob koncu seminarja kolege iz ZSSS povabil, naj obiščejo to deželo v večjem številu. Videli naj bi tudi čimveč podjetij, ki znova skušajo poslovati, tudi na svetovnem trgu. Na ta način naj bi

Kolegom iz Črne gore so predavali **Dusan Semolić** (o razmerah v Sloveniji), **Rajko Lovjak** (o organiziranosti ZSSS), **Albert Vodovnik** (o vodenju stavk), **Gregor Miklič** (o zaščiti pravic delavcev), **Zvonka Šarman** (o participaciji delavcev) in **Brane Mišič** (o plačnih sistemih). Po končanem seminarju, s katerim so bili zelo zadovoljni, so obiskali **Domel** v **Železnikih**. Ogleдали so si tudi nekatere znamenitosti in lepote **Gorenjske**.

spoznali delo in probleme črnogorskih kolegov.

Šljivčanin nam je še povedal, da je privatizacija pri njih skoraj končana. Delavci so brezplačno dobili le 10-odstotni lastniški delež, tridesetodstotnega pa bodo morali odplačati na obroke. Samostojni sindikati s tem niso zadovoljni in še naprej zahtevajo večinsko lastništvo zaposlenih. Dosegli so dve spremembi privatizacijskega zakona. Radi bi uveljavili še neizplačane plače, izlastinjenja pa hočejo izvzeti objekte družbenega standarda.

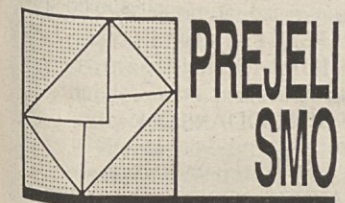
Samostojni sindikati Črne gore niso povezani z nobeno stranko. Z njimi skušajo le lobirati. Zaenkrat so uspeli le pri Socialnodemokratski partiji.

Socialno sliko Črne gore lahko ponazorimo nekaj podatkov:

Povprečne plače znašajo 200 mark, naš sogovornik pa zasluži na mesec 400 mark. Košarico minimalnih življenjskih potrebščin zmorejo napolniti le tiste štiričlanske družine, ki prejema dve plači in pol. Ob 123.000 zaposlenih je 60.000 brezposelnih in 70.000 upokojencev. Pred šestimi leti so imeli 160.000 zaposlenih. Zaradi socialne in materialne stiske so imeli letos 28 večjih pravih stavk. Stavkajoči so poleg plač praviloma zahtevali še zamenjavo nesposobnih direktorjev, pri čemer so vselej uspeli. Opozorilno so stavkali tudi zaposleni v zdravstvu in šolstvu.

Kot nam je povedal Šljivčanin, bodo po prihodu domov v Podgorici organizirali tiskovno konferenco in javnosti povedali, kako je v Sloveniji in kaj so se pri nas naučili.

F. K.

Bomo vsi v svobodnem poklicu? (Kam pelje tranzicija)

V diskusijskem večeru na avstrijski televiziji so nekateri izmed udeležencev letošnjega srečanja Bilderberške skupine jasno povedali, kaj čaka avstrijsko delovno silo v naslednjem desetletju. Samo petina delavcev bo obdržala službe, karšne poznamo, torej v podjetjih, stalno plačo, kolektivno pogodbo, zajamčeno socialno varnostjo itd. Za primerjavo so nam povedali, da je na začetku stoletja v Avstriji prevladoval kmečki stan, ki pa se je v šestdesetih zmanjšal na komaj omembe vredna dva do tri odstotke prebivalstva. Skratka, od preostalih osemdeset odstotkov prebivalstva naj bi tretjina šla v samostojno podjetništvo, dve tretjini pa naj bi bili »projektno«¹ zaposleni. Še ne tako davno smo poslušali rožnate napovedi sociološke znanosti, kako da bo informatika revolucionirala človekovo bivanje - delo bo na domu, po računalniških omrežjih, delati bo treba manj, namesto neprijetnih velemest se bomo vrnili

v komune, t. i.: komunitarizem naj bi bil tisto, kar komunizem ni mogel postati...

Ker je Slovenija bila dežela »najbolj razvitega socializma«² in ker se je lahko primerjala z avstrijsko Koroško ali Štajersko, tudi po narodnem dohodku, lahko posredno sklepamo, da napovedi, ki veljajo za sosednjo državo, posledično veljajo tudi za našo, še posebej, odkar smo se tudi sistemsko prilagodili zahodnemu tržnemu gospodarstvu.

Dejstvo je, da iz zahodnih držav investitorji uhajajo. Globalna ekonomija po eni plati in multinacionalke po drugi iščejo poceni delovno silo, delovna mesta v razvitih, bogatih in socialno urejenih državah pa se ukinjajo. Delovna sila na jugu ZDA, v vzhodni Evropi ali v daljnovezhodnih »tigrih«³ ni sindikalno organizirana in kapital lahko diktira svoje pogoje. V Jadrnu kapitalizma rast t. i. storitvenega sektorja ravno tako slabi pogajalsko pozicijo organiziranega delavstva, ki je edino pravi sogovornik kapitalu. Če bo prevladoval delovno sposobnega prebivalstva šel v svobodno podjetništvo, svobodne poklice, »projektno«⁴ - beri začasne - zaposlitve, se bo porušilo tisto temeljno razmerje, ki zagotavlja socialni mir: socialno državo in tudi demokratično ureditev kot ravnovesje med kapitalom in delom. **Kdor misli, da je med kapitalizmom in demokracijo potegnjena enačja, se hučo moti. Kapitalistična ureditev je zelo adobro**

uspevala tudi v južnoameriških vojaških diktaturah, povsem zgleden je bil južnoafriški sistem apartheida, t. i. »narodni socializem«, ki je vladal v Nemčiji v letih 1933-45, je zagotovil nemoteno poslovanje kapitalistom, konec koncev pa sem lahko z veseljem prištejemo še komunistična režima na Kitajskem (po Deng Xiaopingu) in v Vietnamu. Tak kapitalizem predpostavlja porušeno razmerje med kapitalom in delom, skratka razmerje, ko ima kapital vse ugodnosti, delo pa reglementirano represivna država in slabo plačujejo monopolisti ali multinacionalke.

Slovenija se je znašla na grebenu, s katerega lahko pademo samo dol, na trdna tla. Ali nas bo vladajoča politična naveza uspela degradirati - za svoj profit, seveda - na vzhodnoevropsko povprečje in bomo namesto lastne pameti lahko prodajali samo še ceneno delovno silo, za »Lohnarbeit«⁵ in podobne projekte, ali pa bomo šli po poti bolj razvitih sosed, kjer je socialna država in z njo demokracija sama na udaru velikega kapitala, multinacionalk in mafije. In seveda na udaru političnega razreda, ki mu je konec koncev vseeno, komu prodaja svoje upravljalne storitve. Izkušstvo take nove »svobode«⁶ je predvsem izkušstvo neenakega pogajalskega položaja, ko je osamljeni mali podjetnik, človek v svobodnem poklicu ali »projektno«⁷ - beri: začasno - zaposleni delavec bolj ali manj prepričan na milost ali nemilost izsi-

ljevanjem močnega nasprotnika na drugi strani pogajalske mize in proizvodnega procesa. Nekako se mi pričenja dozdevati, da vse tisto ameriško levoliberalno marnjanje, od hipijevstva, drog in podobnega »osvobajanja«⁸ naprej ni bilo kar tako, ampak je bilo duhovna predpriprava na prehod v informatično družbo; ves ta liberalizem brez liberalnih vrednot! Ravno destruktija vsega v duhovnem (intelektualnem) svetu je bila predhodnica destruktiji urejene in uravnotežene demokracije in socialne države. Lahko mi kdo poudari moj naravni konzervativizem. Toda demokracije vrednote so kljub revolucionarnim in ikonoklastičnim koreninam globoko konzervativne, saj demokracija predpostavlja red in zakonitost in pravno državo in tudi socialno mrežo, ki zagotavlja enako štartno osnovo vsem. Ameriška revolucija je predpostavljala državo malih posestnikov, torej ljudi z neodvisnimi dohodki, ki so jim dajali neko neodvisnost tudi nasproti državi. In originalna demokracija predpostavlja, da obdaveni državljani odločajo o tem, kaj in koliko jim država lahko vzame. Socialno nezadovoljstvo razlaščenih so izkoriščala mnoga totalitarna gibanja, toda po propadu velikih utopij in ideologij se dogaja prezaroporeditev družbene moči, ki temelji na ukinjanju socialne države. Če so to spregledala demokratična gibanja, se jim bo to maščevalo prej ali slej. Če je demokracija v Jefferso-

novih časih predpostavljala obstoj sloja malih, a trdnih posestnikov, je vprašljivo, koliko demokracije in koliko ekonomske eksistence ostaja svobodnjakom v Clintonovih oziroma Kučanovih časih.

Ker so »mali delničarji«⁹ zaradi neznanja, še bolj pa zaradi materialnega pomanjkanja v glavnem že odprodali svoje delnice, in ker koncerti tako in tako obvladujejo t. i. združenja malih delničarjev, je od lastnine, ki je pogoj za demokracijo, ostalo bore malo. Kot demokrat (brez madeža članstva v nekdanji ZKJ/ZKS ali novodobne konverzije sem se zavzemal v preloženih letih za mešano ekonomijo, skratka bil sem proti demontaži samoupravnega sektorja gospodarstva. Da bi samoupravljanje zaživele, je bilo treba iz njega odstraniti zunanjo, torej državno in partijsko intervencijo. Na zahodu kar dobro uspevajo podjetja po ESOP-u (Employee Stock Ownership Plan), če hočete, je to tisto, o čemer je Marx pisal kot o asociaciji proizvajalcev znotraj tržne ekonomije. To ni nasprotno ne liberalnim vrednotam, ne demokraciji, ne tržnemu gospodarstvu. To dokazuje ca. 10% zahodne ekonomije. Pri nas pa smo z vodo zlili še dojenčka iz čebra. Svobodni status, kot sem ga opisal, pa je karikatura vsega tega. Mar nam pritiče po tragediji totalitarizma še farsa formalne demokracije, ki to ni in noče biti?!

Mladen A. Švarc

ZA NOVO

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH!

Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala.

Objave o prispevkih preberite v reviji **Otrok in družina**.

